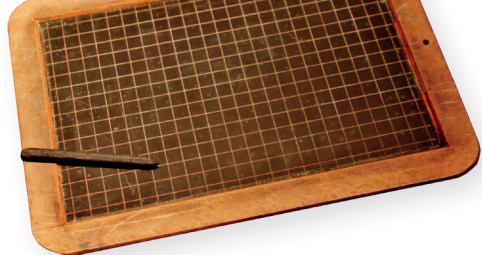

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

Een inspiratiebron
voor wie met ouderen in gesprek gaat,
over vroeger en nu

Voor wie?

De koffers willen een inspiratiebron zijn voor al wie met ouderen in gesprek gaat. In het bijzonder geriateren, therapeuten, animatoren, verzorgers of begeleiders in rusthuizen, woon- en zorgcentra, ziekenhuizen en dienstencentra. Maar ook binnen seniorenverenigingen kunnen de koffers een aanleiding zijn voor een namiddag vertelplezier.

Waarom?

- Ouderen laten praten over hun leven, vroeger en nu
- Herinneringen oproepen aan de hand van filmpjes, foto's en voorwerpen
- Erfgoed dichterbij de mensen brengen

Hoe werkt het?

Je kan rond vijf thema's aan de slag gaan: school, zorg, religie, werk en vrije tijd. Voor één namiddag kies je één thema om mee aan de slag te gaan. Per thema vind je het materiaal in één grote en één kleine koffer.

Praktisch

Je leent een koffer uit voor maximum 3 weken. Daartoe contacteer je de Erfgoedcel Waasland, met duidelijke vermelding van de themakoffer die je wenst uit te lenen en de periode. We vragen een waarborg van 50 euro per ontlending.

Erfgoedcel Waasland
Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas
03 780 52 10
erfgoedcel@interwaas.be

Vorbereiding

In elke koffer vind je een handleiding voor de begeleider. Voor je start, bekijk je uiteraard best zelf de inhoud van de koffer. Elke koffer bevat een inleidend filmpje, oude foto's en talrijke voorwerpen passend bij het thema. De vragen en doe-opdrachten in de handleiding kunnen je helpen om het gesprek op gang te brengen. Er zijn telkens meerdere invalshoeken om rond het thema te werken. Als begeleider kies je zelf of je deze allemaal gebruikt of slechts enkele. Een gemiddelde sessie duurt best niet langer dan één tot anderhalf uur.

● *Tips*

Maak de groep niet te groot: 5 tot 7 deelnemers is ideaal. Indien mogelijk, probeer deelnemers met een gelijke leeftijd en achtergrond te selecteren.

Kies deelnemers die nog goed kunnen horen, goed verstaanbaar praten, bereid zijn om over het verleden te praten, maar ook kunnen luisteren naar anderen en plezier beleven aan het ophalen van herinneringen.

Lokaal

Benodigheden:

- 1 grote tafel met een tiental stoelen eromheen
- Scherm, beamer, laptop of DVD speler met boxen, eventueel een CD-speler
- De koffers

● *Tip*

Kies een lokaal waar je ongestoord anderhalf uur kan werken met de groep. Omgevingslawaai, rinkelende telefoons of het in en uit wandelen van andere mensen kunnen erg storend zijn en de concentratie van de deelnemers bemoeilijken.

Start sessie

Het lokaal is ingericht voor de sessie. Je hebt de koffers bij de hand. Je verwelkomt de deelnemers en legt kort het opzet van de namiddag uit. We starten de sessie door samen naar het inleidende filmpje en de foto's te kijken. Hierna pols je even naar de reacties van de deelnemers. Wat vonden ze ervan? Hebben ze iets herkend? Welke herinneringen kwamen boven? Vervolgens neem je een voorwerp (of je laat de deelnemers een voorwerp kiezen) en stelt hierover enkele vragen. Inspiratie hiervoor vind je in de bijhorende vragenlijsten.

Tips

Vraag de deelnemers goed te luisteren naar elkaar. Vermijd dat ze door elkaar praten.

Stel niet te veel vragen in één keer. Geef ook voldoende tijd om op de vragen te antwoorden.

Probeer iedereen aan het woord te laten.

Ook de stillere deelnemer heeft iets te vertellen!

Als afwisseling tussen de vragen en verhalen door en afhankelijk van je deelnemers, kan je eventueel een doe-opdracht inlassen. Dit maakt het wat luchtiger voor de deelnemers en dit kan eveneens de concentratie bevorderen.

De doe-opdrachten per thema vind je bij de vragenlijsten.

Einde sessie

Breek de sessie niet bruusk af, maar zorg voor een afsluiter. Een doe-activiteit kan hiervoor ideaal zijn (bv. samen een lied zingen, iets eten of drinken passend in het thema). Hiervoor vind je ook het nodige materiaal in de koffers. Alles wat eetbaar of drinkbaar is, mag je benutten.

Je kan ook vragen wat de deelnemers van deze sessie vonden. We horen immers achteraf ook graag wat de deelnemers ervan vonden. Ook jouw ervaringen als begeleider interesseren ons. Wanneer je de koffers komt terug brengen, trekken we graag 5 minuutjes uit om samen met jou de koffer die je hebt gebruikt kort te evalueren.

Projectidee?

Heb je de intentie om een erfgoedproject op touw te zetten, dan kan je bij de Erfgoedcel Waasland steeds informatie vragen over de specifieke ondersteuning die we je hierbij kunnen bieden. Zo kan ons netwerk je hierbij wellicht ondersteunen of we kunnen je praktisch, promotioneel of misschien zelfs financieel een duwtje in de rug geven. Aarzel niet om ons te contacteren!

Thema's

Vijf koffers brengen elk één thema tot leven. We laten je hierna kort kennismaken met elke koffer:

school
zorg
werk
vrije tijd
religie

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

Duizenden kinderen gaan elk jaar op 1 september terug naar school. Al snel maken ze vrienden en vriendinnetjes, leren er juffen en meesters kennen en werken ze een schooljaar lang samen. De schooltijd is een periode die heel wat herinneringen nalaat. Aan de hand van oud schoolmateriaal blikken we met deze koffer terug op het schoolleven van vroeger. Schrijven met lei en griffel, pen en inkt, je eerste schoolrapport, spelletjes op de speelplaats, meisjes- en jongensscholen, leren breien en haken, zingen en gedichtjes opzeggen,... het zijn maar enkele van de invalshoeken die aan bod komen.

Voorwerpen in deze koffer:

- Telraam
- Oefenbord om klinkers te leren lezen
- Griffel en lei
- Vloeipapier
- Inktpotje
- Inkthouder uit lessenaar
- Potlood
- Kalligrafiepen en -houder
- Pennendoos
- Goedepuntendoosje
- Ezelsoren en lange tong
- Borduurwerk met sieroefeningen
- Map handwerkoefeningen (naaien en breien)
- Stopnaalden
- Wol
- Vingerhoed
- Veiligheidsspelden
- Borduurdoek
- Borduurdraad
- Breinaalden
- Borduurgaren
- Haaknaald
- Tol en bikkels
- Knikkers in klei en in glas gemengd
- Kinderklompen (tripklompen)
- Schrift en boek natuurkennis
- Schriftje Franse spreekbeurt
- Nederlandse spraakkunst
- Boeken Franse grammatica en woordenschat
- Geschiedenisboek (Geschiedenis van België)
- 3 bekende gedichten:
 - De pruimeboom (Hieronymus van Alphen)
 - Het Schrijverke (Guido Gezelle)
 - Avondliedeke III (Alice Nahon)

Zorg

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

Ziek zijn is nooit leuk. Gelukkig kunnen we vandaag rekenen op een uitstekende zorgbegeleiding. Ziekenhuizen, huisartsen, kinesitherapeuten, tandartsen, gynaecologen. Ze zijn steeds meer gespecialiseerd en beschikken over hoogtechnologische hulpmiddelen. Maar het was ooit anders. Een doktersbezoek was vroeger duur, medicatie was niet altijd voorhanden. Met deze koffer duiken we in het verleden op zoek naar verhalen rond ziek zijn en zorg krijgen. Wat stak er in het medicijnkastje vroeger? Wanneer ging je naar de dokter? Welke middeltjes waren er tegen pijnlijke maandstonden? Hoe verliep de bevalling, thuis of in het moederhuis? Welke ziekenhuizen uit het Waasland ken je nog? En wat was er voorzien voor mensen met een beperking? Het antwoord op deze vragen willen we achterhalen met de koffer "zorg".

Voorwerpen in deze koffer:

- Scheerzeep en scheerkwast
- Brillantine
- Scheermes
- Wetriem en wetplank
- Stoffen maandverband
- Bustier
- Geine
- Stukje zwarte kant
- Mooie handschoenen
- Haarkrultang met gasvuurtje
- Haarkrulselden
- Haarkapje
- Kinderonderbroekje
- Doopkleedje
- Blik babyvoeding met blikopener (het blik niet openen aub)
- Babypop
- 2 flesjes talkpoeder
- Sunlightzeep
- Levertraan
- Honing en kruidnagel
- Apotheekflesje
- Flesje ether
- Mercurochroom (roodsel)
- Elixir d'Anvers met glaasjes
- Heelkundige watten
- Doosje rode pillen
- Doosje mentholpillen

werk

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

Tegenwoordig gaan partners beiden uit werken. Vroeger was het echter normaal dat moeder thuis bleef om voor de kinderen en het huishouden te zorgen. Deze koffer haakt in op de verhalen over werk vroeger. Hoe oud was je toen je begon te werken? Waar was dat? Werkte je in een fabriek of misschien op het platteland of in de visserij? Of was je ambtenaar of zelfstandige? Wat was je taak? Hoeveel verdiende je toen? En ging je als vrouw ook zelf werken? Ongetwijfeld veel vragen en verhalen voor een boeiende namiddag werkverhalen.

Voorwerpen in deze koffer:

- Spaarboekjes
- 1 medaille van de jaarmarkt in Beveren-Waas (1963), 1 medaille van de jaarmarkt in Elversele (1955), 1 medaille van de jaarmarkt in Rupelmonde (1981), 1 medaille van de jaarmarkt in Sinaai (1923), 1 medaille van de jaarmarkt in Sint-Gillis-Waas (1931), 1 medaille van de jaarmarkt in Sint-Niklaas (1948), twee medailles van de Dag van de Arbeid, 1 medaille van de 'Landbouwcomice' in Sint-Niklaas (1915)
- Rantsoeneringsbonnetjes uit de oorlog
- Een briefje van 20 Belgische frank uit 1956
- 14 oude Belgische munten: 5 munten van 25 cent (4 met datum 1938, 1 met datum 1922) en 4 munten van 1 frank uit respectievelijk 1951, 1962, 1965, 1972 en 2 munten van 5 frank uit periode 1949 en 2 munten van 1 frank uit 1995 en 1993 en 1 munt van 5 frank uit 1993
- Schietspoel
- Jute bobijn
- Konijnenvel
- Vlecht vlas
- 1 paar klompen maat 37
- Weeginstrument
- Klassieke blokschaaf
- Kruishout
- Profielschaaf
- Glazen bierflesje
- Kepie brandweerman en rijkswachter
- Stempel van gemeentelijke ambtenaar
- Rolstempel met vloeipapier
- Kaartjeskniptang
- Waspoeder
- Wasknijpers
- Blauwsel en stijfsel
- Vleesmolentje
- Strijkijzer
- Gestopte sokken

vrije
tijd

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

De top 5 van vrijetijdsbesteding bestaat vandaag uit tv-kijken, sociale contacten, hobby's, uitgaan en sporten. Dit is lang niet zo geweest. Vrije tijd was vroeger iets schaars. Met deze koffer kijken we naar de vrije tijd van toen. We praten over de kermis van vroeger en de volksspelen op café. We rakelen vakantie verhalen op: wie ging al eens naar de zee, kon op daguitstap gaan met het gezin of ging zelfs op reis? Ten slotte gaan we ook op zoek naar verborgen talenten. Misschien zit er zelfs een muzikant of turner onder de deelnemers?

Voorwerpen in deze koffer:

- Pietjesbak, dobbelstenen en krijtjes
- Kaartspel
- Bierviltjes
- Spuugbak
- Gebreed zwempakje
- Matrozenpakje
- Attributen schuttersgilden: pijl en vogeltjes voor op de wip
- Aandenken KAV en medaille ACV
- Duivenklok of constateur
- Koffiemolen
- Haaknaald
- Breinaalden
- Wol
- Schaar
- Vingerhoed
- Stopnaalden
- Borduurgaren
- Veiligheidsspelden
- Borduurdoek
- Meetlint
- Handwerk
- Lottospel
- Porseleinen theeserviesje
- Radio
- Knikkers in klei en in glas gemengd
- Kaarsenhouder en kaarsenstompjes
- Mooie handschoenen en ketting
- Zwarte kant om kledij te versieren (3 stuks)
- Wielertruitje
- Spel blikken gooien
- Pijp
- Sigaar
- Mondstuk voor sigaar
- Sigarenhouder
- Reiniging stokjes voor pijp
- Zoethout en babelutten
- 2 oude tijdschriften: één Margriet uit november 1938 en één Libelle uit september 1947

KEUVEL KOFFER

REIS DOOR HET VERLEDEN

Elke zondagochtend naar de kerk, bidden voor het eten, ieder zijn eigen catechismus, de pastoor als “herder” van de parochie, verbod op gebruik van voorbehoedsmiddelen, ... het zijn maar enkele zaken die we ons vandaag nog moeilijk voor de geest kunnen halen. Niettemin waren het voor veel katholieke families vaste gebruiken tot ver in de twintigste eeuw. Met deze koffer willen we de ouderen laten praten over de beleving van hun geloof vroeger. Of was men niet gelovig? Welke sacramenten hebben ze zelf gevierd? En hoe ging men hiermee om? Welke tradities en gebruiken had men in hun familie? We eindigen met het bespreken van enkele typische processies, wijdingen en bedevaarten.

Voorwerpen in deze koffer:

- Figuurtjes in was: vee, kindje, arm en hand
- Vlagje
- Doopkleedje en doopmuts
- Babypop
- Suikerbonen
- Doopsuiker (1 doosje voor volwassenen, 1 voor kinderen)
- Kazuifel en zwart hoedje van pastoor
- Paternoster en klein Mariaatje, samen in lederen zakje
- Doosje met 10 diverse scapuliertjes
- Catechismus
- Kerkboek
- Gebedenboek
- Wierook
- Vorm voor ijslam
- Missaal en communiekruisteken met koordje
- Communiehandschoen
- Wijwatervatje
- Mariabeeld
- Kruisbeeld
- Beeld Heilig Hart
- Palmtakjes
- 11 prints van communieprentjes

Met de bereidwillige medewerking van

Bibliotheca Wasiana
Bal Tony
Chiro Adelheid
Chiro Altena
Familie Goemaere
Familie De Keyzer (Folklore-groep De Klomp)
Familie Francet François
Familie Gillis Claire
Familie Smet
Familie Tallir Georges
Familie Triest Monika
Familie Van Brande Willy
Familie Van Den Bergh Walther
Familie Van Doorselaer
Familie Van Heirsele Denis
Familie Verbraecken Denise
Familie Verstraeten André
Gemeentearchief Beveren
Gemeentearchief Temse
Gemeente Zwijndrecht
Heemkundige Kring Braem
Heemkundige Kring d'Euzie
Heemkundige Kring De Kluize

Heemkundige Kring Den Dissel
Heemkundige Kring Moerbeke-waas
Heemkundige Kring Nieuwerkeren
Heemkundige Kring 't Sireentje
Hetvliegendert, Diane Aerts
Kantschool Artofil
Priester Poppeschool Elversele
Stadsarchief Lokeren
Stadsarchief Sint-Niklaas
Stadsmuseum Lokeren
Stedelijke Basisschool Spoel Lokeren
SteM Sint-Niklaas
Van der Elst Kim
Van Raemdonck Lien
Verbruggen Carla
Volkskunstgroep Boerke Naas
Vrije Basisschool De Zwaan Sinaai-Waas
Vrije Lagere School Sinaai-Waas
Woonzorgcentrum Ter Engelen uit Lokeren,
Ellen Neels en An Vieillard
Woonzorgcentrum De Spoel uit Sint-Niklaas,
Katja Van Cleemput, Reinilde Brokken en Martine
De Kesel

In het bijzonder veel dank aan

de heer Rik Daelman voor zijn steun en betrokkenheid bij dit project.
Erfgoedcel Brugge voor het ter beschikking stellen van het concept "Souvenirs".

Erfgoedcel Waasland heeft getracht alle auteursrechten op het gebruik
van foto- en filmmateriaal te respecteren.

Zij die desondanks menen rechten te kunnen laten gelden,
gelieve contact te nemen met Erfgoedcel Waasland.

De Erfgoedcel Waasland is een onderdeel van Interwaas en wordt ondersteund door de Vlaamse
overheid en de negen Wase gemeenten (Beveren, Kruibeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas,
Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster). Interwaas is het intergemeentelijk samenwerkingsverband
voor streekontwikkeling in het Waasland.

Erfgoedcel Waasland
Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas
03 780 52 10
erfgoedcel@interwaas.be

Met de financiële steun van
Provincie Oost-Vlaanderen
Lions Club Lokeren
Lions Club Sint-Niklaas City
Lions Club Waasmunster Scaldiana

Lions Club Waasland
Ronde Tafel Lokeren
Rotary Club Lokeren

Rotary Club Stekene Sint-Gillis Camasiacum

ROUNDTABLE

Vlaanderen
verbeelding werkt

interwaas

stadsarchief
Sint-Niklaas